

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 44-36. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 9. maja 1938

Cena posamezni številki din 1.50

K protituberkulozno tednu

Ta mesec bo v vsej državi protituberkulozni teden, da pouči vse prebivalstvo, kako se najuspešneje obrani jetike, te ene najbolj nevarnih ljudskih bolezni. »Zdravemu varstvo, bolnemu pomoč!« — to je geslo protituberkuloznega tedna in ponekod, kakor v Celju, so v ta namen omogočili za vse prebivalstvo brezplačen zdravniški pregled. Hvalevredno je delo protituberkulozne lige, hvalevredno, da jo pri njenem delu podpirajo oblasti in priznanje zasluži vsak posameznik, ki podpira delo Protituberkulozne lige, društva, ki deluje v resnici požrtvovalno in samo v korist bližnjega.

Da pa se jetika zatre, da preneha biti ljudska bolezen, pa samo delo Protituberkulozne lige ne more zadostovati, kajti jetika je bolezen siromašnih ljudi in med njimi si išče največ svojih žrtev. Zboljšati socialni položaj ljudi in jetika bo prenehala biti ena naših najbolj nevarnih ljudskih bolezni.

Zato ponavljamo, kar smo že tolikrat predlagali: Dajte ljudem cenena in zdrava stanovanja. Vsa zdravstva nič ne pomagajo, če pa mora bolnik živeti v nezdravem, s tuberkli prenasličnem ozračju. Prvo in glavno sredstvo proti jetiki so: zdrava in cenena stanovanja.

Da bi do teh stanovanj prišli, bi morale država in samouprave iti zasebni iniciativi čim bolj na roko, ker zaenkrat naše javne blagajne niso tako bogate, da bi zmogle stroške za takšne hiše. Za cenena delavska stanovanja bi se morala dovoliti davčna prostost, nižje običnske doklade, cenejši električni tok in plin, po možnosti naj bi občine pomagale tudi s ceninami stavbišč, da bi bile te hiše rentabilne, čeprav bi nudile ljudem zdrava in zelo cenena stanovanja. V vsakem večjem mestu, v vsakem industrijskem kraju bi se morale začeti akcije za gradnjo stanovanjskih hiš za najbolj revne sloje. Tudi z denarjem bi morale samouprava in država podpirati to akcijo in to tudi v lastnem interesu, ker čim več zdravih in res cenelih stanovanj, tem manj jetike, tem manjša obremenitev socialnega skrbstva. Vsako leto bi morale naše socialne ustanove določiti določen znesek svojih fondov za zidavo takšnih stanovanjskih hiš in to bi bilo vsekakor mnogo bolj pravilno, kakor pa da posojujejo denar zaradi nekega problematičnega kapitalnega kritja korporacijam po visokih obrestih. Izdatki za hranarino bi se znatno znižali, če bi ljudje brez izjeme stanovali v zdravih stanovanjih.

Ko smo svoje dni predlagali davčne olajšave in druge ugodnosti za vse, ki zidajo cenena in zdrava ljudska stanovanja, se je našel neki socialistični list, ki je bil ves iz sebe v svojem svetem ogorčenju, ker da smo predlagali, da se dajo kapitalistom privilegiji, da bi imeli ti še večje profite. Samo iz političnega demagoštva porojena zloba je mogla tako tolmačiti naše besede, kajti naš predlog je imel samo en namen, da se čim prej sezida čim več zdravih in cenelih stanovanj in da se v ta namen mobilizirajo prav vse sile in tudi zasebni kapital. Čim prej je treba rešiti ljudi iz nezdravih stanovanj in jih s tem obvarovati pred jetiko, to je bil smisel našega pred-

loga in vsak človekoljuben človek je naš predlog tudi tako razumel. Ali to le mimogrede v karakterizaciji naših razmer.

Zdravo stanovanje vsem, zadostno hrano vsem in potrebno obleko ter obutev pa bo jetike konec ali bo vsaj omejena na minimum. Zato ni bila le zadeva slovenskih industrialcev, ko so ti zahtevali uvedbo minimalnih plač za vso državo, kajti ni šlo tu le za odpravo neoljalne konkurence z nizkimi mezdami, temveč tudi zato, da se dvigne življenjski standard našega naroda. In ta zahteva je bila tem bolj upravičena, ker ima glavni dobiček od nizkih mezd na vse zadnje tuji kapital, ki ima naj-

več industrijskih podjetij v svojih rokah. Ni bilo zato pravilno, če so v nekaterih banovinah površno ali celo slabo izvajali uredbo o minimalnih mezdah.

Kot kapitalno revna država ne moremo nakrat dvigniti plače in mezde na višino, na kakršni je v bogatih zapadnih državah. Pa na vse zadnje to niti ni potrebno, ker moramo vseeno nuditi vsem ljudem ceneno prehrano. Ali je res treba, da je pri nas sladkor zaradi visoke takse najdražji? Ali je prav, da morajo danes naši najbolj revni ljudje plačevati moko visoko nad svetovno pariteto? Ali je treba, da je pri nas tudi vsako živilo obremenjeno s celo vrsto davščin?

Poceniti moramo življenje in potem bodo ljudje imeli zadosti dobre hrane, pa čeprav ne bodo mezde tako visoke ko v zapadnih državah.

In tudi problem obutve in obleke je rešljiv, če se vrnemo na kvalitetno blago, ki je še vedno najcenejše.

Zdrava in cenena stanovanja, dobra in zadostna hrana ter potrebna obleka in obutev — to je najuspešnejši način boja proti jetiki.

Naj bi protituberkulozni teden imel tudi ta uspeh, da bi se pričela pri nas zatirati jetika tudi v navedenem smislu.

Nepotrebni oglasi Nabiranje inseratov ni stvar uradov

Ministrstvo za trgovino praznuje letos svojo 20letnico, kakor skoraj vsa druga naša ministrstva. V proslavo tega jubileja se namerava izdati »Spomenica ministrstva za trgovino in industrijo«, ki naj pokaže razvoj in delo ministrstva v teh 20 letih. Spomenica bi obsegala okoli 400 strani ter bi imela po uradni napovedi tri dele: 1. uradni del, ki bi bil jedro in bistvo spomenice, 2. nekak pregled o razvoju in napredku naše trgovine in industrije ter 3. oglasni del, ki naj bi menda finansiral knjigo. A tudi že drugi del bi imel deloma inseratni značaj. Kajti v tem delu se bodo popisala podjetja, ki bodo naročila v to svrhu poseben prostor v tem delu. Ta prostor pa nikakor ne bo poceni, temveč bo veljala vsaka stran 4000 din. Za klišee pa bo treba plačati še posebej. Kakor se iz tega uradnega sporočila vidi, bodo opisana v spomenici le podjetja, ki bodo v njej inserirala. Ali pa je potem to še spomenica, ki ima uradni značaj?

V 3. poglavju pa bodo sploh samo inserati. Tudi ti inserati bodo prav primerno dragi. Cela stran bo veljala 2200 din, inserati pa se bodo natisnili v knjigi po vrstnem redu, kakor bodo prišli.

Kakor nas veseli vsaka aktivnost naših uradov, tako pa se ne moremo strinjati s tem, da bi se kazala ta aktivnost tudi v pridobivanju inseratov. Smo tega starokopitnega načela, da ni združljivo z dostojanstvom uradov, da bi nastopali kot akviziterji za inserate. Ta posel naj prepuste uradi drugim.

Še posebej pa smo mnenja, da absolutno ni dopustno, da bi bili inserati celo v uradnem delu uradne spomenice. Če izda urad spomenico, potem mora biti ta vsekoli objektivna in brez ozira na levo in desno. Kakor pa moremo sklepati iz uradnega sporočila o spomenici, bodo v njej opisana samo podjetja, ki bodo za opis potrebni prostor plačala. Jasno je, da tudi uredniki spomenice ne bodo imeli na besedilo teh opisov prav nobene ingerence in da bo lahko vsako podjetje objavilo, kar bo le hotelo. Ali izdajatelj spomenice res ne čuti, da je s tem vsa spomenica izgubila tako mnogo na svoji vrednosti, da je postala že brez smisla. Inserati v uradni spomenici niso le lepota napaka, temveč že dokaz pomanjkanja čuta za korektnost.

Inseratnemu delu v spomenici po ugovarjamo še iz drugega razloga. Zlasti velika podjetja imajo

mного posla pri centrali v Beogradu in zato bodo smatrala kar za svojo dolžnost, da inserirajo v tej spomenici. Tako bo pomenila to zopet novo davščino, kakor da ne bi že imeli davkov več ko potrebno.

Ta nova davščina bo pa tudi v kulturno škodo. Vsako podjetje ima že do konca leta določen znesek za inserate. Če bo moralo sedaj dati večje podjetje najmanj 6000 din (4000 za tekstni, 2000 za inseratni del) za svoj opis in inserat v spomenici, potem bodo za teh 6000 din prikrajšani naši listi in naše revije. Ali so res to zaslužili naši listi, ki s tako vneto podpirajo vsako akcijo trgovskega ministrstva.

Pa še nekaj si dovoljujemo omeniti. Ne samo trgovinsko ministrstvo, tudi notranje in zunanje, tudi vojno, kmetijsko, pravosodno, finančno, prosvetno, za soc. politiko in ljudsko zdravje, prometno bo praznovalo letos svojo 20letnico. Ali bo vsako ministrstvo izdalo posebno spomenico? Ali bo mar vsako hotelo z inserati kriti stroške te spomenice?

Ali ne bi bilo mnogo bolj pravilno, če dobimo za 20letnico Jugoslavije veliko delo o Jugoslaviji, v katerem bo navedeno delo vseh naših ministrstev, v katerem bo naštetto vse to, kar se je v teh dvajsetih letih napravilo in storilo. Saj

Gospodarske razmere v Italiji

Najnovejša številka »Glasnika Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine« je objavila naslednji zanimivi članek o stanju italijanskega gospodarstva:

Gospodarsko življenje Italije je danes pod močnim vplivom državne ingerence, ki stremi za tem, da se s pomočjo korporativnega sistema čim bolj utrdi. Vse pa kaže, da ta sistem do tega časa še ni prišel dovolj do izraza. Široko zasnovane prisilne organizacije še ne opravljajo one velike funkcije, ki jim je namenjena. To se deloma razlaga s tem, ker velika denarna, industrijska in pomorska podjetja, ki so pod močno državno kontrolo, itak ne potrebujejo posebnih prisilnih organizacij. Na drugi strani pa so srednja in majhna gospodarska podjetja, ki še do nedavnega niso občutila učinka državnega regulacijskega sistema v gospodarstvu. Ta uč-

je tega mnogo več, kakor pa si vsi mislimo! Zato bi tudi takšno veliko delo zelo pripomoglo k utrditvi državne misli. Zato pa bi tudi takšno delo moralo biti ceneno, da bi bilo dostopno tudi širšim slojem ali pa bi se vsaj iz velikega reprezentativnega dela morala napraviti posebna ljudska izdaja. Takšno delo bi bilo nam vsem v ponos, a seveda takšno delo ne bi smelo imeti nobenih inseratov, ker v takšno delo inserati ne spadajo.

Prav iskreno bi želeli, da bi se takšno delo tudi izdalo in časa je tudi dovolj, da se izda, saj so vsi podatki v glavnem že zbrani in treba jih je le lepo urediti in združiti v eno celoto. Stroške za izdajo takšnega dela pa naj nosi država in nihče ne bo temu ugovarjal, ker je takšno delo res potrebno. Za mnogo manj potrebne stvari smo že izdali mnogo večje vsote in zato se stroškov za izdajo takšnega dela ni treba ustrašiti.

Seveda pa bi moralo biti takšno delo tudi kritično in objektivno, kajti takšno delo mora imeti trajno vrednost. Zato pa besedilo v takšnem delu ne sme biti odvisno od velikosti plačanega prostora, temveč le od pomembnosti stvari.

V najboljšem namenu smo napisali te pripombe in pričakujemo, da bodo z enako dobro voljo tudi sprejete. Veliko delo o 20letnici Jugoslavije nujno potrebujemo, inseratno delo pa nikakor!

nek so čutila bolj indirektno zaradi splošnih pogojev gospodarskega življenja, zaradi omejevanja uvoza, deviznih predpisov, prepovedi zvišanja cen, zvišanja javnih davščin itd.

Skoraj vsa velika podjetja, ki delajo pod državno kontrolo, nimajo zaenkrat v svojem poslovanju nikakih težkoč, ker je njih delo usmerjeno na izpolnjevanje širokih nalog občne državne politike, ki se izvaja po programu avtarkije in oboroževanja. V bodoče bodo imela ta podjetja, kakor se misli, velike naloge pri »valorizaciji imperija«, t. j. pri urejanju in izkoriščanju novo pridobljenih kolonialnih dežel v Afriki.

Nasprotno pa se opaža pri drugih podjetjih, zlasti pri velikem številu manjših industrij, ki poslujejo v obliki delniških družb, neko nerazpoloženje, ki je nastalo zaradi zadnjih fiskalnih ukrepov

v novembru 1937, ko je bila delniškimi družbam vsiljena cesija 10% delniškega kapitala državi in rezerv v obliki prisiljenega posojila. Ta ukrep, ki je sledil številnim drugim ukrepom finančnega značaja (devalvacija lire, prisilno posojilo lastnikov nepremičnin itd.) je zmešal psihološko maleda in srednjega gospodarskega človeka. Ta občutek nerazpoloženja, čeprav je še večinoma latenten, se vendarle udeležuje v gospodarskem življenju. Posledica tega je, da se je omejila zasebna iniciativa na najmanjšo mero. Opaža se tudi, da stremita trgovina in industrija, kako bi nakoščile čim več blagovnih zalog, ker se smatra, da gotovina in nepremičnine ne dajejo več dovolj varnosti.

Stavbena delavnost v državi je zelo znižana. Indeksna številka za december lanskega leta je 43,1 (proti 1929 = 100%). Zastoj v stavbeni delavnosti je nastal — razen iz psiholoških nagibov — tudi še iz vzroka rentabilnosti, ki za sedaj onemogoča vsak razmah stavbene delavnosti. Cene stavbenega materiala so se polagoma prilagodile zadnji uradni devalvaciji lire, povprečna višina najemnin ko tudi povprečni dohodki širokih slojev naroda pa še niso dosegli iste ravni. Zviševanje najemnin pa je poleg tega prepovedano.

Stalno proučevanje položaja na italijanskem lesnem trgu kaže, da je prodaja lesa v Italiji danes zelo majhna, čeprav se uvoz vedno bolj reducira. Razpoložljiva uvozna dovoljenja se izkoriščajo bolj iz oportunitizma, kakor pa zaradi resničnega povpraševanja na trgu. Cene so čvrste, ker so tudi zaloge majhne, ne pa zaradi povpraševanja, ki je stalno mlačno.

Ker je izpadla Avstrija kot dobaviteljica lesa, so izgledi za plasiranje našega lesa, zlasti mehkega lesa, zelo ugodni za bodočnost. Toda preje omenjeno psihološko stanje ter vprašanje plačila blaga dokazujeta, da se je treba varovati pred vsemi iluzijami. Čeprav zahteva neugodno stanje na izvoznem trgu nujno iskanje možnosti za plasiranje lesa, bi vendar ne bilo oportuno samo zaradi večjega izvoza kopiciti že itak zadosti visoka klirinška salda.

Edino, kar se more v sedanjem primeru priporočati, je neka vzdržnost pri prodaji, ki pa naj gre vzporedno s prizadevanjem, da se spremene sedanji plačilni pogoji, da ne bi bilo treba čakati našemu lesnemu izvozniku na plačilo njegovega blaga več ko 60 dni.

Če vse to reasimiramo, potem bi mogli reči: Velika industrija v Italiji, ki je pod državno kontrolo, je dobro zaposlena. Če bo ta potrebovala večje količine našega stavbenega lesa, potem se bodo popravili tudi plačilni pogoji. Na drugi strani pa ne kažejo srednja in majhna podjetja vsaj zaenkrat nobene večje konsumne sposobnosti.

Zato se iz vsega tega vsiljuje nujnost, da se vodi glede lesa v trgovini z Italijo vzdržna prodajna politika, hkrati s prizadevanjem, da se sedanji plačilni pogoji spremene.

Pripravljajte se za trgovski kongres!

Ponesrečena paralela

»Narodno blagostanje« je zopet enkrat čutilo potrebo, da nastopi v obrambo tujega kapitala pri nas. Pri tem se je poslužilo paralele, ki pa je vseskozi ponesrečena. Pravi namreč, da tudi v Franciji deluje tuji kapital, a francoskemu časopisu še na misel ne pride, da bi metalo na tuji kapital polena in kamenje, kakor to dela naše časopisje. Francozi so kulture narod in spoštujejo tuje, zaključuje »Narodno blagostanje« svoje modrovanje, ki ga utemeljuje tudi z uspehi, ki sta jih dosegla dva Srba v Parizu.

Prav žal nam je, da moramo navdušenje »Nar. blagostanja« za tuji kapital prav temeljito pokvariti. Kajti primerjati francoske in naše razmere in na tej primerjavi delati zaključke, more le tisti, ki ima silno veliko drznost. V Franciji ne nastopajo proti tujemu kapitalu iz enostavnega razloga, ker je ta minimalen, ker ta posluje tako, kakor da bi bil francoski kapital. Pri nas pa posluje večina tujega kapitala diametralno nasprotno in obenem s kapitalom prinaša v deželo tudi svoje namerščence. Pri nas tuji kapital niti ne misli na to, da bi se vsaj malo asimiliral. Ta je in ostane tuj kapital, ki ga interesi naše dežele ne zanimajo. Kot noč in dan se razlikujeta tuji kapital v Franciji in pri nas. Zato si naj »Nar. blagostanje« tako šepave primere prihrani.

Uvoz avtomobilov se je povečal

Po uradnih podatkih smo uvozili v marecu avtomobilov:

	tovornih osebni	vseh
1938	135	387
1937	67	229

V milijonih din je znašala njih vrednost:

	8,0	10,7	18,8
1938			
1937	3,1	3,3	6,4

V prvem tromesečju pa smo skupno uvozili avtomobilov:

	tovornih osebni	vseh
1938	292	673
1937	138	312

po vrednosti v milijonih dinarjev:

1938	17,3	18,2	35,5
1937	6,7	7,0	13,7

Bodočnost jugoslovanskega bombaža

Berlinska »Textil-Zeitung« piše, da bo letošnja proizvodnja bombaža v Jugoslaviji mnogo večja, a da se bo tudi kvaliteta bombaža zelo izboljšala. To je zasluga prizadevanja kmetijskega ministrstva, da se uvede v Jugoslaviji kultura bombaža. Površina z bombažem zasejane ploskve se je v Južni Srbiji povečala od 1800 na 3100 ha. Povprečni donos od ha je 1000 kg. Od tega odpade na vlakna 27 do 32%, ostanek gre za seme. Kakovost lanske letine je bila izredna. V vsej Južni Srbiji pa je 70.000 ha zemlje, ki je pripravna za gojitev bombaža. Ker pa bombaž zelo izčrpa zemljo, se more zasejati le vsaka tretje leto in bi se mogel bombaž v Južni Srbiji pridobivati vsako leto na površini, veliki 23 tisoč hektarov.

Strokovnjaki v Skoplju so prepričani, da bi se mogla prihodnje leto vsa ta ploskev v ta namen tudi izkoristiti. Letos se bodo začeli poskusi z bombažem tudi v donavski banovini, zlasti v Bački. Preizkusna postaja v Skoplju je dobila nalogo, da prouči predvsem one vrste semena, ki dajejo zgodnje zrno, ker bi bilo to za severne pokrajine najbolj prikladno.

Indeksi svetovne gospodarske delavnosti

Gibanje razvoja svetovnega gospodarstva v 1. letošnjem tromesečju ne kaže stalne tendence. Dočim izkazuje nekatere industrijske panoge sezonsko izboljšanje, v drugih poslovna delavnost pada in stagnira. Zato izkazuje tedenska in mesečna indeksna poročila nestalno tendenco.

V Angliji izkazuje indeks go-

spodarske delavnosti s sezonskimi izpremembami (1935 = 100) v decembru 1937 113,5, v februarju 1938 samo 110 in v marcu celo samo 108,5.

V Franciji je indeks industrijske proizvodnje (1928 = 100) znašal v januarju 1938 87, v februarju pa 85%. Zmanjšanje industrijske proizvodnje v primeri z istim

časom leta 1937 znaša 7,6%. V zadnjem času se je z imenovanjem nove vlade stanje nekoliko izboljšalo, kar se vidi zlasti iz padca brezposelnosti.

V Nemčiji je stanje po podatkih zavoda za proučevanje konjunkturre manj spremenljivo kakor v drugih državah. Tako je indeks gospodarske delavnosti (v letu 1936

= 100) znašal v februarju 117,3 in je padel koncem aprila na 116,4, a je še vedno večji od indeksa v istem času lani, ko je znašal 112,6.

V Združenih državah Severne Amerike je ostal indeks proizvodnje v februarju isti kot v marcu ter je znašal 79 v primeri z 1. 1923/25 ko je bil enak 100. V primeri z marcem 1937 je bil za 33% manjši.

Politika in gospodarstvo

Misli praktičnega gospodarskega človeka

Ako študiramo politični in gospodarski razvoj držav z avtoritativnimi režimi, moramo priznati, da so dosegle te države tako v notranje kakor tudi v zunanjepolitičnem pogledu uspehe. Nekoč socialistična in popolarska Italija stoji danes strnjena za Mussolinijem, marksistična Nemčija za Hitlerjem, Turčija za Kemalom itd. S čim so se proslavili ti možje, s kakšnimi deli so dosegli svojo veliko popularnost in neomejeno zaupanje svojih narodov? Zakaj nimajo enakih uspehov države z demokratičnimi režimi, v katerih se že vsa povojna leta vrste vladne krize druga za drugo? Končno se moramo vprašati, kaj je vzrok večnih vladnih kriz, ki so tako značilne za te države zlasti pa za Francijo, ki pada iz krize v krizo.

Večino kriz je izzval doslej v vseh državah boj za notranjepolitično ureditev, dasiravno ne moremo izključiti zunanjih vplivov na razvoj in dolgotrajnost vladnih kriz, katerih jedro ni bilo toliko ideološkega, kolikor gospodarskega značaja. Vedno in povsod se pojavljata v tej borbi kot nespremljiva elementa kapital in delovno ljudstvo, ki terja vedno glasnejše svojih pravic — dela in kruha ter priznanja človeka dostojnega življenja.

»Panem et circenses« je klicalo rimsko ljudstvo svojim cesarjem, kadar se je puntalo. S kruhom in cirkuškimi igrami so ga pomirili rimski cesarji in ga zopet obvladali.

Tisočletja so minila, zunanje lice sveta se je v tem času v mnogih ozirih temeljito spremenilo, toda ljudstvo je ostalo isto, kot je bilo nekoč pred davnimi časi, ljudstvo, ki hoče delati in živeti. V tem je vsa življenjska filozofija, ki pa je večina političnih ljudi ne more in ne mara razumeti! Pač pa sta razumela to dobro predvsem dva današnja vodilna moža — Hitler in Mussolini, ki sta ravno po vzgledu rimskih cesarjev dala lačnemu ljudstvu dela in kruha, s pompoznimi paradami in bučnimi manifestacijami uniformiranih udarnih čet pa navdušila mase, da so pozabile na vsakdanje tegobe. Panem et circenses! Z zaposlitvijo milijonov brezposelnih sta privezala nase široke ljudske mase, ki so dotlej upirale oči proti Moskvi.

Ob priliki priključitve Avstrije k Nemčiji je izjavil nemški državni vodja Hitler, da Nemčija nikakor ni voljna plačevati visokih obresti za avstrijska državna posojila, ker ni združljivo s častjo in dostojanstvom svobodnega nemškega naroda, da bi plačeval več kot 4½% obresti. Zato bo prva naloga nemške vlade, da konvertira vse zunanje avstrijske državne dolgove v visoko obrestno mero, da bo v bodoče plačeval nemški narod obresti, ki so v skladu s svobodo in suvereniteto nemškega naroda. Visoke obresti plačujejo samo suženjski narodi.

Priznati moramo, da je Hitlerjevo stališče popolnoma pravilno. Svoboden in suveren narod ne sme plačevati obresti, ki ga zaslužujejo po tujem, večinoma židovskem mednarodnem kapitalu, ampak le obresti, ki odgovarjajo diskontu državne novčanične banke.

Nastane vprašanje, ali imajo pravico braniti svojo čast in su-

vereniteto samo veliki narodi, ali ne tudi mali?

Tudi naša država ima zunanja državna posojila, za katera plačuje 7% in 8% obresti (Blairovo 7% in 8%, Seligman 7%), toda pri nas ni doslej še nihče sprožil vprašanja, če so te visoke obresti v skladu s častjo, svobodo in suvereniteto jugoslovanskega naroda in države! Ravno mali narodi imajo ne samo pravico, ampak dolžnost, da branijo svojo svobodo in suvereniteto, ki je pri njih mnogo bolj ogrožena, kakor pri velikih in bogatih narodih! Toda pri nas se vse preveč politizira in vse premalo gospodari.

Z žalostjo moramo konstatirati, da se pri nas doslej sploh še ni vzelo v pretres vprašanje konverzije državnih dolgov, dasiravno je ravno to vprašanje eden najbolj perečih gospodarskih problemov, s katerim je povezan naš denarni trg, vprašanje likvidnosti naših denarnih zavodov in kreditiranja oz. poživiljenja naše gospodarske delavnosti.

O vseh mogočih neresnih stvarih se piše in govori, na debelo se lomijo razna ideološka kopja, za reševanje važnih narodno gospodarskih vprašanj pa ni ne smisla ne časa. Tudi naša narodna skupščina, ki je v prvi vrsti poklicana, da rešuje gospodarska vprašanja, od katerih pravilne rešitve sta odvisni eksistenca in usoda ogromne mase delovnega ljudstva, ne najde časa za ureditev vprašanj, ki so važnejša in aktualnejša od marsikaterega notranjega vprašanja.

Ne notranja vprašanja, pač pa se mora rešiti vprašanje gospodarske obnove in gospodarskega povzdiga hrvatskih, srbskih in slovenskih pokrajin na podlagi načrtnega gospodarstva, vprašanje modernizacije našega kmetijstva in zaposlitve brezposelnega ali samo delno zaposlenega ljudstva v pasivnih krajih, med katere spada v prvi vrsti Slovenija, Dalmacija, Hercegovina in Crna gora.

Če pa hočemo odpraviti ali vsaj do neke meje omiliti brezposelnost, moramo pričeti takoj z velikimi javnimi deli, ki niso nikjer tako potrebna kot ravno v naši državi, kjer so priznana najslabše ceste, nezadostno železniško omre-

je, neregulirane reke in hudourniki, močvirja, ki čakajo osušitve itd. itd. Toda ta javna dela morajo imeti značaj produktivnih investicij, ki se bodo v doglednem času ne samo amortizirale, ampak ustvarile nove vire dohodkov za naše narodno gospodarstvo, ne pa kakor se prakticira danes, ko se grade tudi nepotrebne ceste in železnice, ki še dolgo ne bodo pokazale nobenega pravega prometa, še manj pa amortizacije investiranega kapitala!

Z zaposlitvijo naroda, ki ne zahteva drugega kot dela in kruha, človeka dostojno eksistenco ter malo več socialne pravičnosti, kakor jo kažejo dandanes nekateri sloji in posamezniki, ki pozablja, da je zraslo njihovo bogastvo na žuljavih kmečkih rokah, se bo povrnilo zopet zaupanje v upravo in državo. »Ubi bene — ibi patria« pravi stari rimski pregovor. Brez ideoloških gesel, brez politike in brez političnega nasilja bo krenila naše ljudstvo samo od sebe v pravo državno smer ter tako rešilo samo brez učenih političnih ideologov vprašanja, ki polnijo danes dnevno časopisje in so predmet vseh javnih in privatnih modrovanj.

Naši poklicni politiki in od naroda izvoljeni zastopniki, ki se tako težko in neradi lotevajo reševanja gospodarskih vprašanj, kar le dokazuje, da v teh vprašanjih sploh niso, ali pa so samo nezadostno podkovani, pa bodo rešeni velikih skrbi in sivih las, ki jim jih povzročajo naša notranjepolitična vprašanja, s katerim se ne da nasititi niti enega delovnega človeka!

Spectator.

Objavljamo ta članek predvsem v želji, da bi se o tem važnem vprašanju razmerja med gospodarstvom in politiko razvila diskusija. Posebno sedaj, ko se le nekako pripravljamo, da začnemo poskušati z izvajanjem načrtnega gospodarstva, bi bila takšna diskusija zlasti potrebna. Zato naj se oglase tudi tisti, ki se ev. ne bi s piscem tega članka popolnoma strinjali. Naj bi se z diskusijo pokazala prava rešitev tega važnega vprašanja. — Op. ured.

Edeka,

zveza nemških trgovskih zadrug iz Berlina, je zborovala v Kempnu. Zveza proslavlja letos 30 let obstoja. Govorniki so poudarili, da je organizacija namenjena izključno srednjemu stanu. Letos se ji priključijo še avstrijske nabavljalne zadruge. 472 zadrug šteje skupaj 30 tisoč članov, ima 32.000 trgovin v 7000 krajih države. Promet je znašal 350 milijonov RM (lani 330).

Edeka banka je lani dosegla 1'55 milijarde mark prometa (1'43) in ima včlanjenih 453 trgovskih Edeka-zadrug.

Občni zbori

Blasnik nasl. Univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža ima občni zbor v soboto, dne 14. maja ob 17. v družbeni pisarni.

19. redni občni zbor Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru bo dne 24. majnika ob 10. dopoldne v pisarni ravnateljstva tiskarne, Ma-

ribor, Kopalniška ulica 6. Delnice treba založiti tri dni pred obnim zborom v ravnateljstvu tiskarne. Na dnevnem redu so tudi volitve.

15. redni občni zbor Tovarne ogledal in brušenega stekla »Kristal«, d. d. v Mariboru bo dne 18. maja ob pol 11. v posvetovalnici Zadrugne gospodarske banke v Mariboru. Delnice treba položiti najmanj 6 dni pred obnim zborom pri podružnici Zadrugne gospodarske banke v Mariboru. Vsakih 25 delnic daje na obnem zboru pravico do enega glasu.

VI. redni občni zbor Gostilničarske pivovarne d. d. Laško bo v torek, dne 31. maja ob 11. v hotelu Henke v Laškem. Na vsakih 10 delnic odpade en glas. Delnice treba deponirati najkasneje do 26. maja pri Gostilničarski kreditni zadrugi v Ljubljani, Bleiweisova cesta 16/II.

IV. redni občni zbor tovarne usnja Franc Woschnagg & sinovi d. d. v Šoštanj bo 16. maja ob 15. v pisarni podjetja.

Politične vesti

Na slavnostni večerji, ki jo je priredil Mussolini Hitlerju na čast, je pozdravil Mussolini svojega gosta z zdravico, v kateri je zlasti poudarjal, da je sporazum med Nemčijo in Italijo potrjen tudi z notranjo povezanostjo obeh narodov, ki sta prežeta iste vere in ki sta se na isti način borila za svojo enotnost. V dobi raznih razkrojnih idej sta dala svojima državam novo obliko in sedaj korakata obe državi po isti poti. Fašistična Italija pozna samo en etničen zakon, t. j. zakon prijateljstva ter bo zato sodelovanje med fašistično Italijo in narodno socialistično Nemčijo vedno čvrsto. Italija in Nemčija hočeta sodelovati z drugimi narodi v miru, toda spoštovati se morajo temeljne pravice vsakega naroda. Nato se je spomnil Mussolini svojega obiska v Berlinu ter izrekel svoje priznanje delu Hitlerja za napredek nemškega naroda.

Hitler je v svoji zdravici uvodoma najprej izrekel svojo zahvalo za prijateljski sprejem v Italiji. Nato je naglasil, da sta nar. soc. gibanje in fašistična revolucija ustvarila dve novi silni državi, ki sta danes kakor dva svetilnika miru. Ustvarjen je blok 120 milijonov ljudi, ki so odločeni, da se do konca bore za svoje življenjske pravice. Tudi Nemčija sprejema Mussolinijev etnični zakon in zato izjavlja: Do konca bo korakala Nemčija s svojo prijateljico Italijo. Nad 2000 let je že poteklo, ko so se prvič srečali Germani in Rimljanji. Dosti trpljenja je bilo, ker ni bila potegnjena med obema narodoma jasna meja. Sedaj pa je ta potegnjena in on izjavlja slovesno, da smatra sedanjo odnareve ustvarjeno mejo na Alpah za večno in da je s tem tudi zagotovljena bodočnost Rimljanov in Germanov. Na koncu svojega govora je naglasil Hitler, da nikdar ne bo pozabil krasnega sprejema v Italiji, prav tako pa tudi ne krasnega pogleda na črne srajce, na italijansko vojsko in mornarico in letalstvo, ki jamčijo, da bo naša pot tudi v bodočnosti uspešna.

Os Rim-Berlin bo elastična, tako nekako piše diplomatski urednik Agencije Stefani, ko pravi, da se bo sedaj po Hitlerjevem obisku v Rimu os Rim-Berlin sicer utrnila, da pa vsaka obeh vlad ohrani svobodo glede sklepanja prijateljskih dogovorov z drugimi državami. Vsaka država tudi zadrži popolno prostost iniciative. Italija je danes ena osnovnih sil za določevanje usode Evrope in zasluga Hitlerja je, da je to razumel. Rim je danes gravitacijsko središče evropske diplomacije, kar se je pokazalo pri pogajanjih za sklenitev angleško-italijanskega sporazuma.

Potrjujejo se prvotne angleške vesti, da ni bila za časa Hitlerjevega bivanja v Rimu sklenjena nobena vojaško zvezna pogodba med Italijo in Nemčijo. Pač pa sta Hitler in Mussolini govorila tudi o vojaških vprašanjih, ki zanimajo obe državi. — Zadnji dan Hitlerjevega bivanja v Rimu je bil sončen in so bile zato ta dan vaje italijanskega letalstva.

Londonska vlada je naročila svojemu berlinskemu veleposlaniku, da takoj stopi v stik z maršalom Göringom glede nemških namenov proti Češkoslovaški. Istočasno je naročila svojemu poslaniku v Pragi, da raztolmači praški vladi interese angleške vlade, da se uredi vprašanje nemške manjšine na Češkoslovaškem. Londonska vlada upa, da bo češkoslovaška vlada izpolnila del zahtev, ki jih je navedel Henlein v svojem znanem govoru.

Češkoslovaška bo — tako poročajo iz Prage — čim bolj ustregla angleški želji. Vendar praška vlada tudi čisto umestno dostavlja, da ne more kar na slepo dati vseh koncesij, temveč da zahteva za svoje koncesije tudi jamstvo, da bodo velesile branile neodvisnost in samostojnost Češkoslovaške.

Henleinova nemška sudetska stranka je doživela zelo občuten neuspeh, ker je nemška agrarna stranka (Bund der Landwirte) sklenila, da ostane samostojna stranka in da ne vstopi v Henleinovo stranko. Pri volilnem sodišču bo zahtevala, da se razveljavijo vsi mandati poslancev in senatorjev, ki so vstopili v Henleinovo stranko. Tudi nemški krščanski socialci so odklonili priključitev k Henleinovi stranki. Ta odločen nastop nemških demokratičnih strank je v mnogem posledica uspešnega nastopa nemških soc. demokratov dne 1. maja, ko se je pokazalo, da široke množice nemškega naroda vendarle niso tako navdušene za totalitarni sistem, kakor bi nekateri radi dopovedali.

Češkoslovaška vlada je zopet dovolila politična zborovanja.

Denarstvo

V marcu so narasle vloge pri hranilnicah za 646.000 dinarjev

Tudi v marcu 1938 so narasle po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani vloge pri slovenskih hranilnicah. Vloge na knjižice so narasle za 3.916.000 din na 625.966.566, vloge v tekočem računu pa so padle za 3.270.410 na 427.615.744. Skupne vloge so torej narasle za 646.015 na 1.053.582.310 dinarjev. Če bi se upoštevali le pravi dvigi in vloge, bi se pojavil prirastek 11.604.015. Ker pa je neka večja hranilnica nehala v marcu voditi svoje rezerve kot vloga, ki je znašala 10.950.000, se je pojavil samo omenjeni manjši prirastek.

Število hranilnih knjižic je padlo na 128.517, število tekočih računov je naraslo za 29 na 6443. Skupno število vlagateljev znaša 134.960.

Vloge na knjižice so narasle pri 10 hranilnicah, vloge v tek. računu pri 10, skupno stanje vlog tudi pri 10 hranilnicah. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri 8, v tek. računu pri 7, skupno število vlagateljev pri 8 hranilnicah.

Tudi te številke dokazujejo, kako lepo naraščajo vloge v hranilnicah in kako se vrača zaupanje v hranilnice in v denarne zavode sploh, ki izkazujejo lep dotok novih vlog. Dosedaj razpoložljivi podatki o gibanju vlog v aprilu obetajo tudi lep porast vlog.

Beograjska borza

Razpoloženje na beograjski borzi je bilo pretekli teden mirno. Nekateri papirji, kakor 6% dalmatinske obveznice, ki jih zlasti ne-uguje javna roka, so nekoliko nazadovali, dočim so na drugi strani Blairove obveznice, ki ne uživajo še naklonjenosti javne roke, napredovale. Napredek tečaja Blairovih obveznic je tudi razumljiv, ker ni nobenega razloga za dispariteto med njihovim tečajem in tečajem drugih drž. vrednostnih papirjev. Upravičeno je mnenje, da bi ti papirji že davno dosegli nominalno vrednost, če bi se jim posvetil le del one pažnje ko drugim papirjem. Tako je dosegel 8% Blair po dvigu v preteklem tednu šele 98'50, dočim je 7% investicijsko posojilo doseglo že 100'25, 6% dalmatinske obveznice po 92'50, skoraj toliko ko 7% Blair, ki je po kosu beležil 94.

Dvignile so se tudi delnice Priv. agr. banke. Pravijo, da je njih dvig v zvezi z govoricami, da bo država popravila nekdanjo krivico, ko je

garancijo 6% obrestovanja delnic znižala naenkrat za polovico.

Pri Blairovih obveznicah je omeniti še to, da je bila preje ponudba teh obveznic vedno velika, dočim se sedaj ne ponujajo več. Tudi v tem je eden razlogov za dvig njih tečaja.

Vojna škoda je bila ves teden stabilna, promet z vojno škodo pa je bil majhen.

Na deviznem trgu ni bilo nobenih večjih sprememb. Srednji tečaj angleškega funta je nespremenjeno na 238'—.

Nemška marka beleži srednji tečaj 14'50, v ponudbi 14'60 in v povpraševanju 14'40.

Dunaj se je dvignil na 862.

Tečaj grških bonov je ostal z 28'75 nespremenjen.

Največ prometa je bilo v nemških markah.

Tudi na zasebnem trgu v Beogradu ni bilo sprememb.

Konec belge

Belgijska vlada je pristala na predlog gospodarskih krogov, da se belga odpravi. Belga je pet belgijskih frankov in je bila uvedena v času, ko je francoski frank stalno padal in doživljal največja kolebanja. Da ne bi tuji svet mislil, da enako pada tudi belgijski frank, se je uvedla kot edinica belga. Toda v Belgiji sami je vse še nadalje računalo samo v frankih in belga se je uveljavila le v mednarodnem prometu. Doma so računali torej v frankih, v tujini v belgah in posledica je bila, da je tujina dobila vtis, da mora biti Belgija silno draga država, ker je pač v frankih navedene cene računala po tečaju belga. Zato so go-

spodarski krogi predlagali, da se belga odpravi in zopet uvede belgijski frank. Vlada je sedaj na ta predlog pristala.

Mestna občina v Sušaku je izdala 7% obligacijsko posojilo v višini 6 milijonov din. Občina bo izdala 2000 zadolžnic po 1000 din in 400 zadolžnic po 10.000 din.

Tečaj francoskega franka se je gibal v času od 2. do 6. maja takole: v Londonu: 162.85, 165.05, 169.75, 178.90, 178.40. — V New Yorku: 32.67, 33.14, 33.93, 35.85, 35.75. — V Curihu: 748.50, 758, 778, 821, 817. Zadnji dan se je torej na vseh treh glavnih borzah popravil.

Romunska narodna banka je znižala eskontno obrestno mero od 4% na 3'5%, lombardno pa od 5 na 4'5%. Kdaj se bo obrestna mera znižala tudi pri nas? Vse gospodarske organizacije to znižanje zahtevajo in stalno padanje posojil Narodne banke potrebo znižanja obrestne mere jasno dokazuje.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca čvrsta; promet din 6,687.338'27.

Skupni devizni zaključki prejšnjega tedna so nazadovali za skoro 1 in ¼ milijona dinarjev v primeru s predzadnjim borznim tednom.

V posameznih devizah je primerjava celotedenskega prometa naslednja:

Devize:	pred-	zadnji	minuli	teden
	(vse v tisočih dinarjev)			
Amsterdam	2	11		
Berlin	5029	3748	priv. klir.	
Curih	182	689		
Din. deviza	113	138	avstr. pr. kl.	
Dunaj	1008	1154	avstr. pr. kl.	
London	1324	805	priv. klir.	
New York	214	137		
Pariz	19	28		
Stockholm	—	2		
Trst	1	5		

Najbolj občutno je padel promet v devizi Berlin, kajti zaključki v nemškem privatnem kliringu pokazujejo zmanjšanje za 1'311 milijonov dinarjev, torej malo več kot iznaša gorinavedena razlika v deviznem prometu zadnjih dveh tednov. Poleg Berlina je nazadoval še promet z Londonom za pol milijona dinarjev, dočim se je skoraj za istotoliko povečal promet z devizo Curih.

Narodna banka je intervenirala kakor običajno le v Curihu in Londonu.

V privatnem kliringu je notiral v prejšnjem borznem tednu

Avstralski šiling:	
2. maja din	8'59—8'69
3. maja din	8'59—8'69
4. maja din	8'59—8'69
5. maja din	8'62—8'72
6. maja din	8'63—8'73

Nemška marka je bila ves minul teden trgovana v privatnem kliringu na bazi din 14'40 do din 14'60, prav tako London, ki je notiral ves čas din 238'— samo za denar.

Devizna tečajnica kaže viden porast tečajev zlasti pri devizi Amsterdam, Berlin, Bruselj in New York. Skupna tečajna razlika v razdobju zadnjega borznega tedna znaša (vse v poenih) pri devizi: Amsterdam +12'75, Berlin +7'26, Bruselj +3'01, London +1'19, New York +21'25, Praga +0'41 in Trst +1'11. Curih je ostal nespremenjen.

Devize s prmo Narodne banke	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam	2. V. 2410-91	2425-51
	6. V. 2423-66	2438-26
Berlin	2. V. 1740-77	1754-65
	6. V. 1748-03	1761-91
Bruselj	2. V. 729-19	734-26
	6. V. 732-20	737-26
Curih	2. V. 996-45	1003-52
	6. V. 996-45	1003-52
London	2. V. 215-66	217-71
	6. V. 216-85	218-91
New York	2. V. 4298-50	4334-81
	6. V. 4319-75	4356-07
Pariz	2. V. 132-27	133-71
	6. V. —	—
Praga	2. V. 150-88	151-93
	6. V. 151-24	152-31
Trst	2. V. 227-04	230-13
	2. V. 228-15	231-23

Vsled ponovne devalvacije francoskega franka deviza Pariz ni beležila od 5. t. m. dalje.

Efektno tržišče

Tendenca še vedno čvrsta za državne efekte.

Izmed bančnih vrednostnih papirjev je ves minoli teden beležila Narodna banka na bazi din

7.300— v povpraševanju in din 7.400— v ponudbi, dočim je izmed industrijskih efektov notirala edinole Trboveljska premogokopna družba in sicer večidel na bazi din 195'— (za denar) ter din 210'— (za blago). Prometa ni bilo.

Državni vrednostni papirji so beležili:

	1938	din	din
7% inv. pos.	2. V.	99—	101—
	6. V.	99—	100-50
8% Blair	2. V.	96-50	98—
	6. V.	98-50	100—
7% Blair	2. V.	92—	93—
	6. V.	93-25	94-25
4% agr. obv.	2. V.	62—	63—
	6. V.	62—	63—
4% drž. gar. agr. obv.	2. V.	51—	53—
	6. V.	—	—
6% belg. obv.	2. V.	92—	94—
	6. V.	93-25	94-25
6% obv. dal. agrara	2. V.	92—	98—
	6. V.	92-50	93-50
2-5% vojna škoda	2. V.	480—	482—
	6. V.	—	—
7% Seligman	2. V.	99—	100—
	6. V.	99—	100—

Od 3. maja t. l. dalje ne beležijo pri nas 4% drž. garantirane agrarne obveznice.

Žitno tržišče

Tendenca mirna.

Po nedavnem naglem dviganju cen zlasti pšenici in mlevskim izdelkom je sedaj nastopilo nekakšno pomirjenje, ki se kaže zlasti v tem, da so tečaji že ves minoli teden docela nespremenjeni.

Na zadnjem borznem sestanku so bile na ljubljanski borzi dosežene te najnižje, oziroma najvišje cene:

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

Lesno tržišče

Tendenca nespremenjeno mlačna.

Na lesnem trgu se situacija še vedno ni spremenila; stagnacija traja in ni upanja, da se položaj tako kmalu zboljša.

Baš te dni so dobili italijanski uvozniki potrebna dovoljenja, ki pa smo jih pričakovali že v januarju. Žal pa je s tem le malo pomagano, ker glase uvozna dovoljenja le na manjše količine celuloznega lesa, dočim je pač velika zaloga brusnega lesa, ki bi ga že davno radi izvozili.

Med nami in Nemčijo se vrše pravkar nova pogajanja za sklenitev nove, oziroma spopolnitev stare trgovinske pogodbe predvsem z ozirom na nedavno priključitev Avstrije veliki nemški državi. Ta novi sporazum bo za nas sila važen, ker bo uredil naše dosedanje trgovinske odnose z bivšo Avstrijo z ozirom na novo situacijo. Pogajanja potekajo ugodno in naglo napredujejo. Po vseh znakih sodeč pa bo temeljila nova trgovinska pogodba predvsem na načelih kompenzacijske trgovine.

Stavbeno gibanje je močno poživelo povpraševanje po gradbenem lesu, ki pa kljub temu ne kaže pričakovanega dviga cen.

Zito:

Koruza:	din	din
času primerno suha, s kvaliteto garancijo, franko nakladalna postaja	108—	110—

Pšenica:

juž. banatska, 77 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja	200—	205—
gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja	205—	210—

Ječmen:

62 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja	148—	150—
63/64 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakl. postaja	155—	157-50

Rudolf Dostal:

Naše stare trgovske in prometne ceste

Če hočemo govoriti o starih trgovskih in prometnih cestah v naših krajih, moramo poseči daleč nazaj, več stoletij v predrimsko dobo. Takrat so gospodarili pri nas Kelti, ki so se že bavili s trgovino sužnjev, rogate živine, konj, prašičev, živalskih kož, oglja, smole, borovega lesa, medu, voska, zlata in železa. Pridelke svoje zemlje in svojega dela so Kelti zamenjavali z vinom. Njihove ceste so vodile na raznih prehodnih mestih od vzhoda proti zahodu, od juga proti severu, po njih je šla trgovina na Apeninski polotok in tja čez Donavo. Po teh cestah so se pomikali težko naloženi tovorni vozovi.

RIMLJANI — IZVRSTNI ZIDARJI CEST

V zidanju cest so bili Rimljani pravi mojstri. Še dandanašnji gre promet marsikje po istih tirih in v istih smereh, ki so jih ustanovili in ustvarili Rimljani, in prvi vrsti v vojaške namene, a so jih seveda uporabljali tudi za trgovinski promet. Njihove ceste so bile tako trpežne in trajne, da jih še pozna

stoletja niso uničila. Še danes vodijo naše glavne ceste in prometne žile v tistih smereh, ki so jih začrtali Rimljani.

Že v 1. stoletju pr. Kr. so zidali cesto čez Julijske Alpe, katero je bil pričel Julij Cezar, Oktavijan pa končal. Za naše kraje je bilo važno železniško križišče Oglej (Aquila), ki je vezal Rim z njegovimi severnimi in vzhodnimi provincami. Odtod je vodila cesta na Koroško čez Pontebo, po Kanalski dolini v Beljak, skozi Krivo vrbo v Virunum na Gosposvetskem polju ter dalje na Wels. **Druga glavna cesta** je šla čez Sočo po Vipavski dolini skozi Hrušico, Logatec (Longaticum), na Vrhniko (Nauportus) in v Ljubljano (Aemona). Odtod je šel promet čez savski brod pri Medvodah, oziroma pri Smledniku, pri Mengšu na Podpeč pri Lukovici, skozi Krašnjo, Trojane (Adrante) v Ceglie (Celela), Ptuj (Poetovium) in dalje na današnje Madžarsko, pa naprej čez Hainburg (Carnuntum) na Dunaj (Vindobona). Od te ceste se je odcepila v Aemoni druga cesta, ki je šla čez Smarje, Višnjo goro, Trebnje (Praetorium Laticoricum), Novo mesto v Drnovo na Krškem polju (Neciodunum) in naprej ob Savi do Siska (Siscia). Tudi Oglej in Trst, Ptuj in Sisek,

Koroška in Panonija so bili zvezani s cestami. Nekateri zgodovinarji trdijo, da je bila važna prometna zveza tudi čez Idrijo skozi Škofjo Loko proti Kranju, skozi Kokrsko dolino čez Jezersko na Kaplo in Velikovec, ki je bila poznejša beneška trgovinska pot. Poleg tega pa je bilo še mnogo stranskih tovornih potov in kolovozov, ki so prepletali naše dežele.

Ceste so služile predvsem vojaškim namenom, za naglo premikanje vojaštva, poleg tega pa seveda tudi trgovini, splošnemu prometu in državni pošti. Zvezo z orientom je vzdrževala trgovinska cesta iz Ogleja mimo Cerknškega jezera na Sisek, Na Ljubljanskem barju je našel v septembru 1873. ljubljanski muzejski kustos prof. Alf. Müller sledove rimske ceste iz dolomita Babne gorice. Smer te ceste je bila točno od Babne gorice proti zadnjim vzhodno ležečim hišam na Igu. Cesta se je nadaljevala v smeri proti Lavercl. Našli so se tudi ostanke rimske ceste od Laverce proti Turjaku. Proti koncu 9. stoletja so uporabljali Madžari pri svojih pohodih v Italijo staro rimsko cesto, ki je šla iz Panonije čez Ptuj, Celje, Emono, Logatec, Hrušico in Vipavsko dolino. Odtod naprej so jo mahnil

proti zahodu skozi Furlanijo po cesti, ki se je še dolgo potem imenovala Ogrska cesta.

V SREDNJEM VEKU

Že v 10. stoletju je bila trgovska pot iz Beljaka skozi Kanalsko dolino čez Pontebo do mesta Gemone, kjer so bila velika skladišča, odtod dalje v Videm (Udine) in Benetke. Iz Kanalske doline je šla druga trgovska cesta še iz rimske dobe čez Predil, Bovec, Kobarid, skozi dolino Nadiže v Čedad in naprej v Furlanijo. To progo so oskrbovali in varovali beneški Slovenci. Zaradi neprestanih roparskih napadov na trgovske karavane, je imela pozneje trgovska pot čez Pontebo in Videm prednost ter je Čedad (Cividale), važno in cvetoče trgovsko mesto, popolnoma propadel.

Iz Trsta je šla stara cesta čez Bazovico in Divačo v Senožeče. Tukaj je bila že davno carinarnica oglejskega patrijarha, že pred letom 1217., pozneje pa je prešla v last devinskih graščakov. Tam so bili tudi dobri sejmi, trn v peti tržaški trgovini. Iz Senožeč dalje je šla cesta na Razdrto, odtod pa mimo Ubeljskega na Landol. Tudi tukaj so imeli patrijarhi carinarnico, o kateri so poročila še iz let 1313. in 1335. Iz Landola se je to-

vorilo naprej čez Studeno na Planino, ki je bila v posesti goriških grofov. Ti so imeli carinarnico že leta 1217., pa tudi še leta 1409. Iz Planine je šla stara cesta čez Laze na Dolnji Logatec in odtod čez Raskovec na Vrhniko.

Od Reke in iz Istre so tudi šla trgovska pota v notranjost. Stare mitnice in carinarnice kažejo smer, kam so se obračale. V Lovrani so imeli že leta 1286. goriški grofje svojo carinarnico, na Reki pa devinski gospodje. Pot je šla dalje čez Klano, kjer je bila tudi mitnica devinskih gospodov. Od Ilirske Bistrice navzgor je šla cesta naprej proti Postojni, kjer so imeli že pred letom 1372. avstrijski nadvojvode svojo mitnico. V Planini se je ta trgovska pot združila s tržaško. Od Pivke pa se je nad Zagorjem ločila posebna pot na Lož, še zdaj znana stara cesta. V Ložu so imeli oglejski patrijarhi že leta 1313. in 1335. svojo mitnico in carinarnico. Trgovstvo se je tamkaž pozneje še bolj razvilo in razmahnilo, ko je dal cesar Friderik IV. leta 1477. Ložu mestne pravice. Iz Loža je šla tovorna trgovska pot dalje čez Bloke na Sodražico na Dolenjsko, druga prometna zveza pa je bila čez Cerknico in Rakitno proti Ljubljani. (Dalje sledi.)

Oves:	staja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	310—	315—
zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavon-ska postaja, plačljivo proti duplikatu . . .	160—	165—	
Mlevski izdelki:			
Moka:	dip	din	
pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	330—	335—	
pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	330—	335—	
pšenična 2, bačka po-			
staja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	290—	295—	
Otrobi:			
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	120—	125—	
pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	110—	115—	

Nova zveza s Slovenskimi goricami

Preteklo nedeljo, 8. t. m. je ban dr. Natlaččan svečano otvoril novo banovinsko cesto Sv. Peter—Ložane, s katero se ustvarja nova, boljša zveza med Mariborom in Slovenskimi goricami. Dosedanja banovinska cesta se odcepi od državne ceste proti meji, približno 2 kilometra severno Maribora v Košakih in vodi po mestoma precej strmim pobočju do središča Goric, do trga Sv. Lenarta, potem pa dalje proti Ljutomeru in Gornji Radgoni. Nova cesta skrajšuje zvezo med Mariborom in Slovenskimi goricami za več kot 7 kilometrov, kar je za vozovni promet velikega pomena. Za kmeta, ki vozi svoje pridelke ure in ure dalje na trg v Mariboru, pač ni vseeno, če traja vožnja dobri dve uri delj.

Nova cesta je del cestnega omrežja na severu in vzhodu Maribora ter spaja najbolj prometne točke tega dela severne Slovenije. Od Maribora do središča našega sadjarstva, Sv. Petra, vodi banovinska cesta, ki se polagoma vije vedno više in doseže pri takozvani Turški kapeli nad cerkvijo razvodnico. Od vznožja je bila cesta

preložena in izpeljana položno navzgor, tako da klanec zmaguje vsako živinče in tudi kolesar. Potem gre cesta dalje do Ložan, kjer se steka v slovenjegoriško banovinsko cesto.

Novi vmesni del, ki spaja dvoje že obstoječih cest, je dolg nekaj manj kot 6 kilometrov. Od njega se odcepi skoraj 2 kilometra dolga nova cesta na Hum, s koder se nudi krasen razgled. Ta cesta je bila potrebna, da se je mogel izrabiti tamkajšnji kamnolom za gradbo cestne zveze. Vsaj stroški obeh cest, ložanske in humske, znašajo nekaj nad 2½ milijona dinarjev. Gradil jo je okrajni cestni odbor, načrte je izdelal inž. Šlajmer, ki je tudi vodil dela, izvršila pa sta gradbo stavbna podjetnika inž. Nassimbeni in inž. Ferluga.

Nova cestna zveza je velike gospodarske važnosti za vse središnje in zapadne dele Slovenskih goric. Cesta gre skozi Pesniško dolino, ki jo spaja z ostalim svetom. Ta rodovitna dolina, ki daje mnogo vina in zlasti sadja, pa tudi drugih agrarnih produktov, je bila doslej v prometnem pogledu zelo zanemarjena. Kmet se je moral boriti z velikimi težavami, če je hotel svoj pridelek spraviti v denar, ker ni bilo prave cestne zveze z Mariborom. Zlasti se je to opazalo v jeseni in poznem poletju, ko je bilo treba spraviti ogromne množine prvovrstnega sadja na trg ali pa ga v večji meri izvažati v inozemstvo. Pesnica je glavna nakladalna postaja za sadje, ki se je prejšnja leta v stotinah vagonov izvažalo predvsem na Češkoslovaško, v Nemčijo in Francijo. Ako bi kmetje imeli dobro cesto, bi svoje produkte vnovečili

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snati obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločisti srajce, ovratnike in manšete. Pere. suši. munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

še bolje in sadje ne bi na prevozu toliko trpelo, ker so morali premagati velike ovinke in izgubiti mnogo ur, da so prišli na nakladalni kolodvor. Sedaj bo veliko bolje in bodo s svojimi vozovi v najslabšem primeru v par urah na trgu ali na postaji v Pesnici, kjer se bo sadje spravilo nepokvarjeno v promet.

Spričo velike važnosti te ceste se je čuditi, da je moralo poteči nad pol stoletja, da se je cesta sezidala in izpolnila goreča želja vsega prebivalstva na vzhodu Maribora. Vse zahteve prejšnjih de-

setelij v graškem deželnem zboru in dunajskem parlamentu so ostale brezuspešne. Avstrijski Nemci niso hoteli dati Slovincem ničesar, ker so ovirali vsak večji gospodarski razvoj državljanov, ki niso bili Nemcem ali Madžarom slepo pokorni. Šele v Jugoslaviji so se v tem pogledu razmere obrnile na bolje, čeprav se je delalo na uresničenju načrta tudi po prevratu že od leta 1919. Pozno se je uresničila želja prebivalstva, ali nikakor ne prepozno. Naj mu nova cesta prinese pričakovano gospodarsko zboljšanje!

Potovanje na ozemlje bivše Avstrije

Nemška državna banka je obvestila našo Narodno banko, da je promet z nemškimi registrskimi markami s 1. maja 1938 razširjen tudi na ozemlje bivše Avstrije. V zvezi s tem se od 1. maja 1938 dalje morejo prodajati potnikom, ki odhajajo v Avstrijo, potrebna plačilna sredstva v nemških markah, in sicer na isti način in pod istimi pogoji, kot je bilo to do sedaj predvideno za Nemčijo. Potem takem morejo prodajati dovoljene zneske v nemških markah in v mejah, predvidenih v odredbah, ki so veljale do sedaj za Nemčijo, samo oni domači pooblašeni za-

vodi, ki imajo dovoljenje za turistične račune pri svojih korespondentih v Nemčiji ali oni, ki si to dovoljenje za otvoritev turističnih računov v Avstrijo naknadno nabavijo. Ravno tako uživajo od 1. maja naprej ugodnosti, ki jih imajo dijaki v Nemčiji, na isti način in po istih pogojih tudi naši dijaki v Avstriji. Na ta način morejo od 1. maja 1938 dalje pooblašeni zavodi sprejemati dijaška izplačila v predvidenih mejah v nemških markah tudi za naše dijake v Avstriji, v kolikor ti izpolnjujejo vse preje predpisane pogoje za dijake v Nemčiji.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je sprejel v avdienci zastopnika Zveze fantov in deklet, ki sta ga naprosila, da bi Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel pokroviteljstvo nad mednarodnim mladinskim taborom v Ljubljani, ki bo v dneh 26. do 29. junija, ter da bi se knez-namestnik tudi osebno udeležil glavne prireditve dne 29. junija. Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je prošnji zastopnikov ZFO ugodil ter se podrobno zanimal za potek pripravljanih del za tabor. Zastopnika ZFO sta izrekla svojo globoko vdanost Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku ter vsemu kraljevskemu domu.

Knez-namestnik Pavle je sprejel delegacijo upodablajočih umetnikov ter se živo zanimal za vse njih težnje. Slovence sta zastopala v delegaciji Saša Šantel in Ivan Vavpotič, ki sta knezu namestniku tudi razložila zahtevo slovenskih umetnikov, da se v Ljubljani ustanovi akademija za upodabljačo umetnost.

Predsednik turške vlade Dželal Bajar je pred svojim odhodom iz Carigrada v Beograd dal dopisniku Avale posebno izjavo, v kateri naglašala, da prihaja z zun. ministrom Arasom v Jugoslavijo, da vrne obisk predsednika vlade dr. Stojadinovića. Srečen je, da more osebno ponesti jugoslovanskemu narodu pozdrave predsednika Kemala Atatürka ter vsega turškega naroda.

V Krčevini pri Mariboru je umrl bivši minister in poslanec Ivan Veseljak, star 57 let. Pokojnik se je zgodaj udeleževal v slovenskem političnem življenju ter najprej sodeloval z dr. Plojem pri »Slogi«, pozneje pa se je priključil SLS ter

bil na njenem programu tudi izvoljen za poslanca. V Davidovičevi vladi je bil minister za agrarno reformo. Na konec je bil župan v Košakih. Pokojnik je bil koncilant mož, ki je užival spoštovanje tudi svojih političnih nasprotnikov. — Bodi mu ohranjen blag spomin!

Beograjsko »Vreme« piše, da je posebno nezadovoljstvo vzbudil letak dr. Mačka, ki ga je izdal prejšnji teden. Ta letak da je izdal dr. Maček na pobudo dr. Bičanića, ki je danes eden glavnih organizatorjev Gospodarske sloge, kateremu očitajo gospodarski krogi, da je v zvezi z židovskimi krogi. »Vreme« tudi naglašala, da bi zagrebški Židje sedaj po priključitvi Avstrije k Nemčiji radi vnoveli svoja premoženja in da je v tem tudi glavni razlog za dr. Mačkov letak. Sploh pa da je v zadnjem času opazati zelo tesno sodelovanje med dr. Mačkom in Židi. Tako je eden glavnih zastopnikov zagrebških Židov javno izjavil, da bodo zagrebški Židje moralno in materialno podpirali dr. Mačka. — Odgovornost za vse te informacije seveda prepuščamo »Vremenu«.

Prometni minister dr. Spaho je obiskal Budapešto in si ogledal motorne vlake, ki so namenjeni za Jugoslavijo. Ogledal si je tudi budimpeštanski velesejem ter zlasti jugoslovanski paviljon, čigar uređitev je zelo pohvalil.

Kraljeva garda v Beogradu bo praznovala dne 12. t. m. stoletnico svojega obstoja. Kraljevo gardo je ustanovil Miloš Obrenović in je štela ob svoji ustanovitvi samo 73 mož.

Zastopniki tujih tujsko-prometnih ustanov in potovalnih pisarn so prišli v Slovenijo. V delegaciji so zastopniki iz Danske, Nemčije, Nizozemske, Švice, Italije, Češkoslovaške, Madžarske in Grčije. Gostje so si najprej ogledali Maribor in okolico, nato so odpotovali v Laško, Rimske toplice in Dobrno. Ta teden obiščejo še Ljubljano in bivšo Kranjsko.

Cesta Maribor—Slovenske gorice je bila v nedeljo v navzočnosti bana dr. Natlaččana izročena prometu.

V Kamniku je bil v četrtek **otvorjen Zdravstveni dom**. Zaenkrat je nameščen še v hiši pok. zdravnika dr. Dereanija, upati pa je, da dobi v kratkem svoj lastni dom.

Pri mednarodnih tekmah za Daviso pokal je zmagala Jugoslavija proti Češkoslovaški s 3 : 2. Po vsej verjetnosti pa se bo Češkoslovaška pritožila, ker je prišlo pri tekmah do incidentov.

Upravni svet Trboveljske premo-gokopne družbe je na svoji bilančni seji sklenil, da bo predlagal običnemu zboru izplačilo 8% dividende.

Jan Bat'a je bil odlikovan z redom sv. Save I. stopnje, ker je postavil v Borovem ljudsko šolo. Direktor borovskih tvornic Toma Maksimović pa je bil odlikovan z redom Jugoslovanske krone III. stopnje.

V ponedeljek se slovesno **otvori redna letalska zveza med Sofio in**

Beogradom. Promet bodo vzdrževala letala jugoslovanskega Aeroputa.

Codreanu, bivši voditelj razpuščene »železne garde«, je bil obtožen zaradi veleizdaje. Razprava proti njemu bo še ta mesec.

Francosko-italijanska pogajanja potekajo po londonskih informacijah ugodno. Sodijo, da bo načelni sporazum med Italijo in Francijo dosežen najkasneje do 12. maja.

Ameriški vojni minister Woodring je podal senzacionalno izjavo glede vojne nevarnosti. Demokratične države so zaradi svojega pacifizizma dopustile celo verigo dogodkov, ki se začena z zasedbo Mandžurije ter nadaljuje z zasedbo Porenja, italijansko-etiopsko vojno, špansko državljansko in sedaj kitajsko-japonsko vojno. Če pa se bodo demokratične države še nadalje tako izzivale, potem bodo demokratične države prisiljene, da odgovore tem agresivnim dogodkom z oboroženo silo. Ne veruje, da bi bil trenutno mir že ogrožen, vendar pa je svetovni položaj takšen, da so Združene države Sev. Amerike prisiljene, da se oborože, ker more vsaka nova vojna v tujini ogroziti tudi mir Amerike.

Drž. podtajnik v ameriškem vojnem ministrstvu John Johnson je predložil državni zvezi ameriških strojnih tvornic načrt, po katerem bo mogoče v Ameriki v primeru vojne 10.000 tvornic uporabljati za izdelovanje orožja.

Pri nadomestnih parlamentarnih volitvah v kraju Lichfield pri Birminghamu je zmagal kandidat laburistične stranke Poole s 25.565 glasov proti kandidatu konservativcev, ki je dobil le 22.760 glasov. Posl. Poole je izjavil, da je zmagal samo zaradi odpora naroda proti Chamberlainovi zunanji politiki. To je že deveta volilna zmaga laburistov v zadnjih mesecih.

Frankove čete prodirajo naprej proti Castellonu, da bi odrezale Valencijo od morja. Odpor republikancev je sicer precej močan, vendar ni mogel zadržati Francovih čet.

Parada italijanske mornarice v Neapeljskem zalivu je napravila na nemške goste silno velik vtis. Listi naglašajo, da je fašistična mornarica prepričevalno dokazala svojo visoko bojno sposobnost. Posebno so učinkovale svoje podmornice, ki so se vse v istem hipu poputile, vse v istem hipu po 10 minutah zopet pojavile na površini ter vse istočasno v salvah pozdravljale s topovskimi streli goste. Tudi napad torpedovk in silno hitrih, dobro oboroženih motornih čolnov je napravil močan vtis. Parade se je udeležilo skoraj 200 bojnih ladij, med temi 89 podmornic.

Bivšega predsednika romunske vlade Gogo je zadela kap ter je ohromel na vsej desni strani. Kljub vsemu prizadevanju ga zdravniki niso mogli rešiti.

Radio Ljubljana

Torek dne 10. maja, 11.00: Brodogradnja na naši obali (Vekoslav Mlekuz) — **12.00:** Dvofak: Slovenski plesi, češka filharmonija, dirig. Vaclav Talich — plošče — **12.45:** Poročila — **13.00:** Napovedi — **13.20:** radijski orkester — **14.00:** Napovedi — **18.00:** Plošče — **18.40:** Vpliv prirode na življenje in značaj sredozemskih narodov (dr. Valter Bohinec) — **19.00:** Napovedi, poročila — **19.30:** Nac. ura: Predavanje inspekcije zemaljske obrane — **19.50:** Zabavni zvočni tednik — **20.00:** Plošče — **20.15:** Paternost Pavla: Očkov god — zvočni igrice — **21.00:** Radijski orkester — **22.00:** Napovedi, poročila — **22.15:** Max Reger: Varijacije na Mozartovo temo — plošče.

Sreda dne 11. maja, 12.00: Vojaške godbe igrajo (plošče) — **12.45:** Poročila — **13.00:** Napovedi — **13.20:** Šramel kvartet »Škrjanček« — **14.00:** Napovedi — **18.00:** Mladinska ura: Maj v naravi — **18.20:** Plošče — **18.40:** Umetnostni spomeniki na Dolenjskem (Jože Gregorič) — **19.00:** Napovedi, poročila — **19.30:** Življenje in delo prvega jugoslov. tiskarja Božidara Vukovića — **19.50:** Protituberkulozna propaganda (dr. Tomaž Furlan) — **20.00:** Narodne ob spremljevanju harmonike poje gdč. Poldka Zupanova, spremlja Avgust Stanko — **21.00:** Večer v počastitev spomina skladateljev Ravela in Roussela. Klavirske točke izvalja prof. L. M. Škerjanc — **22.00:** Napovedi, poročila — **22.15:** Audran: La Mascotte, opereta — plošče.

Parni klobučarski kotel »Oxida«, 80 lit., v dobrem stanju pod ugodnimi plačilnimi pogoji naprodaj. Ponudbe na: Ivan Kvas, Maribor, Mlinska ulica št. 21.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špicerijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudnin-skih vodá

Brzojavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886

Ljubljana, školijska palača

vhod Pogačarjev trg

Na zalogi vedno sveža povrtnina (solata, šparglji, grah, nov krompir, artičoke, karfijole), sadje, oranže italijanske, grške in Jaffa, limone, rozine, fige vseh vrst, mandlji, lešniki, orehi itd.

Telefon 25-47

Skladišče Tabor 2

Točna postrežba

Solidne cene

M. STELE
Ilgovina z južnim in domačim sadjem, zelenjavo in deželnimi pridelki na debelo